

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра психології і туризму

КУРСОВА РОБОТА з
психології
на тему: «Психологічний аналіз проблеми дітей-ізгоїв
у шкільному середовищі»

Студентки 2 курсу групи СОа 16-20
Педагогічного факультету романо-
германської та української філології
Спеціальності 014 Середня освіта
Власюк Софії Миколаївни

Науковий керівник: викладач
кафедри психології і туризму
Пліш Ганна Йосипівна

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____ Оцінка ЄКТС: _____

Члени комісії:

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

КИЇВ – 2023

ВСТУП

Актуальність проблеми: Насильство є серйозною проблемою в суспільстві. Школа нерідко стикається з проявами жорстокості та насильства в середовищі учнів, фактами знущання серед дітей та проблемою насильства в сім'ї. Перш за все, дослідження свідчать про те, що шкільне насилля має негативний вплив на психологічне та фізичне здоров'я дітей, що може призвести до довготривалих наслідків. Насильство в школах може викликати тривогу, депресію, страх та інші проблеми зі здоров'ям, які можуть супроводжувати дитину протягом усього її життя.

По-друге, проблема дітей-ізгоїв теж є вкрай актуальною. Діти-ізгої - це діти, які мають проблеми зі спілкуванням, вони часто бувають відкинуті та ізольовані від колективу своїх ровесників. Такі діти можуть стати жертвами шкільного насилля, або ж самі стати агресорами.

Крім того, шкільне насилля та проблеми зі спілкуванням можуть мати відбиток на навчальному процесі, що може призвести до погіршення успішності учнів та загального рівня освіти. Це може мати негативний вплив на майбутнє дитини та її можливості на ринку праці.

Зважаючи на все вищезазначене, можна зробити висновок про те, що проблема шкільного насилля та дітей-ізгоїв є дуже актуальною та потребує негайного вирішення. Необхідно звернути увагу на ці проблеми та прийняти ефективні заходи для їх запобігання та подолання.

Насильство, незважаючи на те, чи є воно фізичним, психологічним, фінансовим, чи сексуальним, є одним з найбільших порушень прав людини – права на життя, на фізичну та психологічну недоторканість.

Об'єкт дослідження - шкільне насильство та сутність проблеми дітей-ізгоїв.

Предмет дослідження – формування дітей-ізгоїв в наслідок шкільного насильства.

Мета: визначити механізми протидії шкільного насильства шляхом розробки профілактичної програми.

Завдання:

- 1) дати визначення ключових аспектів шкільного насильства;
- 2) описати теоретичні підходи до дослідження профілактики шкільного насильства;
- 3) описати особливості шкільного насильства;
- 4) проаналізувати наявні програми профілактики шкільного насильства;
- 5) розробити рекомендації до профілактичної програми з попередження шкільного насильства.

Робота складається із вступу, двох розділів, висновків та списку літератури.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДІТЕЙ-ІЗГОЇВ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

1.1. Сутність проблеми дітей ізгоїв

Проблема дітей-ізгоїв полягає в тому, що ці діти відчують себе відокремленими від інших учнів у школі, не можуть встановити контакт з однолітками і страждають від соціальної ізоляції. Вони можуть бути виключені з групи, не мати друзів, не брати участі в соціальних заходах та іграх, а це може призвести до стану тривоги, депресії, навчальних проблем та інших негативних наслідків для їхнього фізичного та психологічного здоров'я.

Сутність цієї проблеми полягає в тому, що діти-ізгої потребують додаткової підтримки та допомоги в шкільному середовищі, щоб змінити свої стосунки з однолітками та знайти своє місце у соціальній групі. Проблема відчувається як для самих дітей-ізгоїв, так і для їхніх батьків, вчителів та інших людей, які з ними працюють.[2]

Діти-ізгої можуть стати жертвами булінгу та іншої форми соціальної агресії, що може призвести до ще більшої соціальної ізоляції та погіршення їхнього стану здоров'я. Тому важливо звернути увагу на цю проблему та розробити ефективні стратегії підтримки для дітей-ізгоїв, щоб допомогти їм успішно адаптуватися до шкільного середовища та знайти своє місце у соціальній групі.

Діти-ізгої - це діти, які відчують себе відокремленими від інших учнів у шкільному середовищі. Це може бути через різні причини, такі як соціальна незручність, недостатні навички спілкування, недостатність соціального досвіду, стан здоров'я та інші.

Дослідження проблеми дітей-ізгоїв у шкільному середовищі можуть бути корисні для розуміння цього явища та розробки ефективних стратегій підтримки для дітей. Деякі можливі напрямки досліджень можуть включати:

Аналіз соціальних та психологічних факторів, що впливають на почуття відокремленості у дітей-ізгоїв.

Дослідження взаємодії між дітьми-ізгоями та іншими учнями, а також взаємодії з вчителями та іншими дорослими.

Дослідження ефективності різних підходів до підтримки дітей-ізгоїв, таких як індивідуальні консультації, групова робота, програми підтримки соціальної адаптації та інші.

Аналіз впливу технологій та соціальних мереж на почуття відокремленості дітей-ізгоїв, а також вивчення можливості використання цих засобів для підтримки дітей.

Дослідження різних культурних та соціальних контекстів, що впливають на почуття відокремленості у дітей-ізгоїв.[4]

Діти ізгої можуть мати різні причини своєї соціальної незахищеності, такі як низька самооцінка, незручності в спілкуванні, страх перед новими людьми, страх перед конфліктами, недостатнє розвиток мовлення, аутизм, ДЦП, синдром Дауна, дислексія, аддикції та інші медичні та психологічні проблеми.

Для дітей-ізгоїв, успішна адаптація в шкільному середовищі може бути важкою. Вони можуть мати проблеми зі здійсненням соціальних контактів, спілкуванням зі своїми однолітками та розвитком дружби. Вони можуть відчувати страх перед шкільними заходами та іншими ситуаціями, які вимагають взаємодії з іншими людьми.

Для успішної соціальної адаптації дітей-ізгоїв потрібні певні стратегії, такі як підтримка батьків, допомога вчителів та інших дорослих, які працюють з дітьми, впровадження інклюзивної освіти, розвиток спеціальних програм для дітей-ізгоїв та створення сприятливого середовища в школі, що сприяє розвитку самооцінки, соціальних вмінь та спілкування.

1.2. Фактори формування статусу ізгоя в колективі

Статус ізгоя в колективі формується під впливом різних факторів. Першим з них є соціальний статус батьків дитини. Якщо батьки мають низький соціальний статус, то це може впливати на статус дитини в колективі. Відсутність матеріальних благ, обмежена кількість розваг, а також інші обмеження можуть впливати на статус дитини в колективі та зробити її ізгоем.

Наступним фактором є зовнішність дитини. Якщо дитина відрізняється від інших учнів своїм зовнішнім виглядом, поведінкою, мовленням, то це може вплинути на статус дитини в колективі. Відчуття відокремленості від групи, погане самопочуття і низька самооцінка можуть виникати внаслідок цього.

Також фактором формування статусу ізгоя може бути поведінка самої дитини. Якщо дитина проявляє агресію, неадекватну поведінку або нездатна налагоджувати контакти з іншими учнями, то це може вплинути на сприйняття її колективом та визначити її статус.

Крім того, статус ізгоя може формуватися через систему цінностей, які домінують в колективі. Якщо діти, які вважаються "класними", мають певні оцінки поведінки та зовнішності, то інші учні можуть бути виключені з групи та вважатися ізгоями.

Наприкінці, статус ізгоя може бути сформований також через емоційний клімат в класі. Негативні відносини до інших учнів, байдужість до проблем інших, відсутність емоційної підтримки.

Висновки до першого розділу

Даний розділ зосереджується на проблемі дітей-ізгоїв, які відчують себе відокремленими від інших учнів у школі і страждають від соціальної ізоляції. Це може призвести до стану тривоги, депресії, навчальних проблем та інших негативних наслідків для їхнього фізичного та психологічного здоров'я. Проблема відчувається як для дітей-ізгоїв, так і для їхніх батьків, вчителів та інших людей, які з ними працюють.

РОЗДІЛ 2 ПРИКЛАДНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА

2.1. Шкільне насильство: типи, види, групи ризику

Шкільне насильство - це фізичне, психологічне, вербальне, соціальне насильство та інші форми агресії, які виникають між учнями або між учнями та педагогами в школі. Шкільне насильство може призводити до небезпеки для фізичного і психічного здоров'я учнів, а також до низки інших негативних наслідків.

Типи шкільного насильства:

Фізичне насильство - це примусові дії, спрямовані на завдання шкоди фізичному здоров'ю іншої людини.

Психологічне насильство - це будь-які дії, які завдають психологічної шкоди іншій людині, такі як інтимне пристосування, шантаж, грубість, погрози тощо.

Вербальне насильство - це словесні образи, грубості, погрози, які призводять до психологічної шкоди іншій людині.

Соціальне насильство - це дії, які мають на меті відчуження людини від інших, такі як відмова від спілкування, ізоляція від групи.

Види шкільного насильства:

Пряме насильство - це фізична агресія, спрямована на іншу людину.

Побічне насильство - це дії, які завдають шкоди іншим людям, але не намагаються прямо їм завдати фізичної шкоди.

Шкільне насильство може стати проблемою для будь-якого учня, але деякі групи дітей та підлітків можуть бути більш схильними до ставлення з насиллям. Ось декілька груп ризику:

Учні, які страждають від соціальної ізоляції: це можуть бути діти, які не мають багато друзів, їх ігнорують або не приймають до групи. Це може бути пов'язано зі становищем у групі ровесників, етнічним чи культурним походженням, відмінностями у становищі в сім'ї тощо.

Учні з низькою самооцінкою та самоповагою: ці учні можуть бути менш впевнені у себе, і це може зробити їх більш уразливими перед насильством. Вони можуть бути більш схильні до того, щоб дозволяти іншим людям поводитись з ними погано або не захищати свої права.

Учні, які страждають від сексуальної дискримінації, статевої неоднаковості, гендерної дискримінації: учні, які відчувають дискримінацію через свою стать, гендерну ідентичність або статеву орієнтацію, можуть бути більш схильні до насильства від інших учнів, які висловлюють неухважність до їх прав.

Учні, які мають різні особливості: учні з фізичними, розумовими або емоційними особливостями можуть бути більш уразливими перед насильством. Вони можуть відчувати відчуженість від ровесників або можуть бути об'єктом жартів та образ.

Ці групи ризику не є вичерпним списком.

2.2. Механізми профілактики шкільного насильства

Шкільне насильство є серйозною проблемою, яка може залишити негативний вплив на життя дітей та підлітків. Профілактика шкільного насильства передбачає застосування різноманітних механізмів, які допомагають запобігти насильству в школах. Ось деякі з них:

Створення безпечного шкільного середовища: школа повинна бути місцем, де діти відчувають себе безпечно та доброзичливо. Для цього можуть застосовуватися різні заходи, наприклад, встановлення камер відеоспостереження, проведення психологічних тренінгів для учнів і вчителів, організація кругів спілкування тощо.

Виховання учнів у дусі поваги до інших: шкільна програма має включати в себе виховання учнів у дусі поваги до інших людей. Це може здійснюватися через проведення уроків спілкування, етики, поведінки в конфліктних ситуаціях тощо.

Розробка правил поведінки: школа повинна мати чіткі правила поведінки, які визначають, які дії є прийнятними, а які - ні. Ці правила повинні бути доступні для всіх учнів та вчителів, а також бути суворо дотримуваними.

Робота з батьками: школа повинна залучати батьків до процесу профілактики насильства. Це може здійснюватися через проведення батьківських зборів, ділових ігор тощо.

Виявлення та реагування на випадки насильства: школа повинна мати механізми виявлення та реагування на випадки насильства. Це може здійснюватися через в ведення спеціальної анкети, де учні та вчителі можуть повідомляти про насильство, яке відбувається в школі, а також прояви насильства, які вони спостерігали. Далі, після отримання таких повідомлень, шкільні працівники повинні діяти швидко та ефективно, щоб запобігти подальшому поширенню насильства та допомогти жертвам.

Проведення соціальних програм: школа може проводити різноманітні соціальні програми, що спрямовані на профілактику насильства та виховання учнів у дусі толерантності, поваги та розуміння.

Працювати з агресивними учнями: дуже важливо працювати з учнями, які демонструють агресивну поведінку, тому що саме вони часто стають ініціаторами насильства. Працюючи з ними, необхідно з'ясувати причини їх агресії та намагатися знайти способи зменшення цієї поведінки.

Важливо зазначити, що для ефективної профілактики шкільного насильства необхідно поєднувати різноманітні механізми та систематично вдосконалювати їх, залучати до цієї роботи усіх учасників навчального процесу: вчителів, учнів, батьків, соціальних педагогів та інших працівників школи.

2.3. Розробка рекомендацій до профілактичної програми протидії шкільного насильства

Протидія шкільному насильству - це важлива і складна тема, яка вимагає комплексного підходу. Для ефективної профілактики шкільного насильства можна розробити наступні рекомендації:

Створення безпечної шкільної середовища. Школа повинна бути місцем, де діти почуваються захищеними і безпечними. Школи повинні встановлювати правила поведінки для учнів, вчителів та інших працівників школи, які виключають будь-який вид насильства. Підвищення освітньої свідомості. Учні та їх батьки повинні бути свідомі про наслідки насильства. Вчителі повинні проводити заняття зі свідомого сприйняття насильства, розвитку емоційного і соціального інтелекту, толерантності і конфліктології. Встановлення системи попередження. У школі повинна бути система попередження та виявлення випадків насильства. Система може включати в себе психологічні служби, розроблення процедур повідомлення про насильство та спеціальні тренінги для вчителів. Розробка програм підтримки. Школа може розробляти програми підтримки для учнів, які потерпіли від насильства. Такі програми можуть включати психологічну підтримку, медичну допомогу та інші послуги. Співпраця з батьками та громадою. Школа повинна співпрацювати з батьками та громадою, щоб розв'язати проблему насильства. Школи можуть проводити зустрічі з батьками, організовувати роботу волонтерів та співпрацювати з органами місцевого самоврядування.

Оцінка ефективності. Школа повинна постійно оцінювати ефективність своїх заходів з протидії шкільному насильству. Для цього можна проводити анкетування учнів та вчителів, огляд програм та процедур, та проводити моніторинг випадків насильства. Протидія шкільному насильству вимагає взаємодії різних груп, таких як учні, батьки, вчителі, психологи, органи місцевого самоврядування та інші. Комплексний підхід і система попередження можуть допомогти у підтримці безпечної шкільної середовища та запобіганні шкільного насильства.

Декілька можливих рекомендацій для протидії шкільному насильству:

1. Створення міжнародних стандартів: Потрібно створювати міжнародні стандарти для протидії шкільному насильству, які б унормували дії держав, організацій та індивідів. Такі стандарти могли б стати рекомендаціями для всіх країн та допомогти у забезпеченні єдиної стратегії з протидії шкільному насильству.

Один з можливих прикладів міжнародних стандартів для протидії шкільному насильству може включати наступні положення:

Запобігання шкільному насильству:

- Усі школи мають розробити та впровадити політику запобігання шкільному насильству, що включає в себе навчання учнів, педагогів та батьків з питань безпеки, емоційного розвитку та взаємодії між людьми.
- Учні, батьки та педагоги мають бути повідомлені про вимоги політики запобігання шкільному насильству та процедури звітування про випадки насильства.
- Школи мають створити комітет з протидії шкільному насильству, який буде відповідальний за впровадження політики запобігання насильству, розслідування випадків та вжиття заходів щодо їх запобігання у майбутньому.

Виявлення та повідомлення про випадки насильства:

- Усі випадки шкільного насильства мають бути детально досліджені та зареєстровані.
- Школи мають забезпечити доступність каналів звітування про випадки насильства, які забезпечують конфіденційність жертвам.
- Школи мають повідомляти відповідні органи про всі випадки шкільного насильства, які виявлені.

Підтримка жертв:

- Школи мають забезпечити доступність психологічної підтримки для жертв шкільного насильства.
- Школи мають створити план дій для підтримки жертв, який включає в себе консультування, психологічну підтримку та інші потрібні послуги.

Покарання в випадках шкільного насильства:

- Учні, які вчиняють насильство, повинні бути покарані відповідно до правил і процедур шкільної дисципліни та національного законодавства.

- Школи мають приймати відповідні заходи щодо запобігання повторення випадків шкільного насильства, включаючи можливе виключення учнів, які вчинили насильство.

Звітність та оцінка ефективності:

- Школи мають забезпечити регулярну звітність про випадки шкільного насильства та результати заходів, вжитих для їх запобігання та розв'язання.

- Школи мають забезпечити оцінку ефективності політики запобігання шкільного насильства та вжитих заходів щодо її впровадження та розв'язання випадків насильства.

Щодо механізму контролю за виконанням цих стандартів, можливими механізмами можуть бути:

- Наглядова рада школи, яка перевіряє виконання політики запобігання шкільному насильству та вжиття заходів щодо її розв'язання.

- Зовнішній аудит, проведений регулярно для оцінки ефективності політики запобігання шкільному насильству та її впровадження.

- Перевірка відповідності шкіл національним та міжнародним стандартам у сфері протидії шкільному насильству, проведена органами відповідальними за освіту в країні або регіоні.

- Відгуки від учнів, батьків та педагогів щодо ефективності політики запобігання шкільному насильству та заходів щодо її розв'язання, які можуть збиратися через анонімні повідомлення у скарбничці скарг та пропозицій яку можна розмістити біля канцелярії школи.

Особлива увага має бути приділена виховним заходам, які сприяють попередженню насильства та формуванню учнівської культури миру та взаєморозуміння. Наприклад, школи можуть проводити тренінги з розвитку емоційного інтелекту, конфліктології та навичок комунікації. Важливо також залучення батьків до процесу виховання учнів і формування позитивних

цінностей, що вбачають у собі повагу до інших, толерантність, а також підтримку жертв насильства. Для механізму контролю за виконанням стандартів, можуть бути встановлені різноманітні процедури та механізми моніторингу, такі як перевірки шкіл органами державного нагляду, опитування учнів, батьків та педагогів, звіти шкіл про випадки насильства, тощо. Важливо, щоб механізми контролю були ефективними та систематичними, а також щоб результати моніторингу використовувалися для покращення політики запобігання насильству в школах.

2. Підвищення компетентності вчителів: Вчителі повинні мати достатню кваліфікацію та навички для виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства. Для цього потрібні спеціальні тренінги та підвищення кваліфікації, що можуть бути організовані на рівні шкіл, регіонів або країн.

Для підвищення компетентності вчителів у питаннях виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства можуть бути застосовані наступні методи та механізми:

Таблиця 2.1

Методи та механізмами підвищення компетентності вчителів у питаннях виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства

Метод/механізм	Опис
Тренінги та семінари.	Вчителі можуть брати участь у тренінгах та семінарах, організованих на різних рівнях: на рівні шкіл, регіонів або країн. Такі заходи можуть включати в себе теоретичні заняття та практичні вправи з виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства.
Онлайн-курси та вебінари.	Вчителі можуть брати участь у онлайн-курсах та вебінарах з питань шкільного насильства. Такі курси можуть бути доступні на різних платформах, включаючи платні та безкоштовні.

<p>Моделі з практикою.</p>	<p>Вчителі можуть брати участь у програмах з практикою, що включають навчання з виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства. Такі програми можуть включати в себе спостереження за уроками, практичну роботу з учнями, а також розвиток навичок спілкування з учнями та їхніми батьками.</p>
<p>Співпраця з експертами.</p>	<p>Вчителі можуть співпрацювати з експертами в галузі психології та соціальної роботи, щоб отримати додаткові знання та поради з виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства.</p>
<p>Моніторинг та оцінювання.</p>	<p>Школи та організації можуть здійснювати моніторинг та оцінювання компетентності вчителів у питаннях виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства, щоб виявити слабкі місця та визначити потребу у додаткових тренінгах та підвищенні кваліфікації.</p>
<p>Розробка стандартів та посібників.</p>	<p>Можуть бути розроблені стандарти та посібники для вчителів з питань виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства. Це може включати в себе вказівки щодо процедур повідомлення про випадки насильства, рекомендації щодо спілкування з учнями та їхніми батьками, та інші корисні ресурси.</p>

Джерело: Складено автором на основі вивчення предмету.

Усі ці методи та механізми можуть бути застосовані для підвищення компетентності вчителів у питаннях виявлення, запобігання та реагування на випадки шкільного насильства. Важливо забезпечити, щоб вчителі були добре підготовлені та здатні взаємодіяти з учнями та їхніми батьками для запобігання та реагування на будь-які випадки шкільного насильства.

3. Залучення медичних фахівців: Школи можуть співпрацювати з медичними фахівцями, які можуть надавати медичну допомогу учням, що постраждали від насильства. Також медичні фахівці можуть бути використані для проведення психологічної та медичної оцінки випадків насильства.

Залучення медичних фахівців є важливою складовою підходу до виявлення та запобігання шкільного насильства. Методи залучення таких фахівців наведені нижче:

- Медична допомога. Школи можуть співпрацювати з медичними фахівцями, які можуть надавати медичну допомогу учням, що постраждали від насильства. Медичний фахівець може надати першу допомогу в разі потреби та відправити учня на подальше обстеження та лікування.

- Медична оцінка. Медичні фахівці можуть проводити медичну оцінку учнів, які стали жертвами насильства. Це може включати в себе фізичний огляд, включаючи огляд на наявність слідів насильства, та психологічну оцінку наявних проблем здоров'я.

- Психологічна підтримка. Медичні фахівці можуть надавати психологічну підтримку учням, які стали жертвами насильства, а також їхнім батькам та вчителям. Вони можуть допомогти учням впоратися з емоційними та психологічними проблемами, які виникли внаслідок насильства.

- Співпраця зі шкільними психологами та соціальними працівниками. Медичні фахівці можуть співпрацювати зі шкільними психологами та соціальними працівниками для надання комплексної допомоги учням, які стали жертвами насильства. Це може включати в себе спільну роботу з вчителями та батьками учнів.

- Співпраця з правоохоронними органами. Медичні фахівці можуть співпрацювати з правоохоронними органами для надання необхідної інформації та допомоги у розслідуванні випадків шкільного насильства. Вони можуть допомогти збирати докази та здійснювати медичну експертизу, яка буде використовуватися в судовому процесі.

Залучення медичних фахівців може бути виконано на різних рівнях, таких як рівень шкіл, місцевий рівень та національний рівень:

- Організацію тренінгів та семінарів для медичних фахівців з питань виявлення, запобігання та реагування на шкільне насильство.
- Створення мережі медичних фахівців, які будуть працювати з школами та будуть надавати медичну допомогу та консультації у випадках насильства.
- Забезпечення необхідного фінансування для залучення медичних фахівців та проведення необхідних заходів.
- Створення протоколів та процедур для співпраці між школами та медичними фахівцями.
- Створення механізмів звітування та моніторингу залучення медичних фахівців в школах та оцінки ефективності таких заходів.

4. Залучення учнів до процесу: Учні повинні бути залучені до процесу розробки та впровадження заходів з протидії шкільному насильству. Школи можуть створити ради учнів, які будуть співпрацювати з вчителями та адміністрацією школи для розв'язання проблеми насильства.

Залучення учнів до процесу розробки та впровадження заходів з протидії шкільному насильству є дуже важливим кроком для створення безпечного та гармонійного навчального середовища. Учні, які беруть активну участь у цьому процесі, стають більш свідомими та відповідальними громадянами, які допомагають створити культуру поваги та толерантності у своїй школі.

Створення рад учнів є одним зі способів залучення учнів до процесу протидії шкільному насильству. Ці ради можуть включати представників учнів з різних класів та ступенів навчання, а також вчителів та адміністрацію школи. Учні можуть пропонувати свої ідеї та рішення для зменшення насильства в школі, а також допомагати у впровадженні заходів протидії шкільному насильству. Окрім рад учнів, школи можуть використовувати інші методи залучення учнів до процесу протидії шкільному насильству. Наприклад,

проводити збори, фокус-групи, опитування серед учнів, або створювати клуби та гуртки, присвячені темі протидії шкільному насильству.

Залучення учнів до процесу протидії шкільному насильству є важливим елементом будь-якої стратегії протидії шкільному насильству. Воно допомагає створити позитивне середовище в школі, забезпечити безпеку та захист учнів від насильства, та розвивати учнівську свідомість та відповідальність.

5. Розвиток механізмів інформування громадськості: Важливо забезпечити ефективний механізм інформування громадськості про проблему шкільного насильства та про заходи, які приймаються для її протидії. Це може бути зроблено через проведення інформаційних кампаній, опублікування матеріалів на веб-сайтах шкіл та у соціальних мережах, організацію зустрічей з громадськістю тощо.

Розвиток механізмів інформування громадськості про проблему шкільного насильства та про заходи, які приймаються для її протидії, є важливим елементом в боротьбі з цією проблемою. Інформованість громадськості дозволяє підвищити рівень усвідомлення інших людей про проблему шкільного насильства та змінити їхнє ставлення до неї.

Одним зі способів забезпечення ефективного механізму інформування громадськості є проведення інформаційних кампаній. Ці кампанії можуть бути спрямовані на відповідальність та обізнаність батьків, учнів, вчителів та інших членів шкільної спільноти стосовно проблеми шкільного насильства та її наслідків. Вони також можуть допомогти залучити більше учасників у боротьбі з цією проблемою та поширити корисну інформацію.

Опублікування матеріалів на веб-сайтах шкіл та у соціальних мережах є ще одним способом забезпечення ефективного механізму інформування громадськості. Ці матеріали можуть містити корисну інформацію про проблему шкільного насильства, поради щодо її запобігання та заходи, які приймаються для її протидії.

Організація зустрічей з громадськістю також може допомогти забезпечити ефективний механізм інформування громадськості. Ці зустрічі можуть бути

спрямовані на обговорення проблеми шкільного насильства, залучення громадськості до процесу її протидії та зміну ставлення громадськості до проблеми шкільного насильства.

Усі ці заходи можуть допомогти забезпечити ефективний механізм інформування громадськості про проблему шкільного насильства та залучити більше людей до боротьби з цією проблемою. Таким чином, важливо розвивати механізми інформування громадськості та залучати учнів до процесу розробки та впровадження заходів з протидії шкільному насильству.

6. Створення безпечного середовища: Школи повинні створити безпечне середовище для учнів, що включає в себе політику нульової терпимості до насильства, встановлення правил поведінки та дисципліни, моніторинг за безпекою в школі, наявність психологічної та медичної підтримки для учнів тощо.

Для створення безпечного середовища в школі для протидії шкільному насильству, можна виконати наступні кроки:

- Створити політику нульової терпимості до насильства: Необхідно розробити і впровадити політику, яка вказує, що школа не допускає жодного виду насильства або домагань і встановлює наслідки для тих, хто порушує ці правила.
- Встановити правила поведінки та дисципліни: Школи мають розробити і встановити правила поведінки та дисципліни, які забезпечують безпеку учнів, вчителів та інших працівників школи. Ці правила повинні бути чіткими та доступними для всіх учасників шкільного співтовариства.
- Моніторинг за безпекою в школі: Необхідно забезпечити постійний моніторинг за безпекою в школі. Це може включати регулярні інспекції шкільних приміщень, моніторинг за поведінкою учнів та забезпеченням безпеки на шкільному подвір'ї.
- Наявність психологічної та медичної підтримки для учнів: Школи мають забезпечити наявність психологічної та медичної підтримки для учнів. Це може включати канали зв'язку з психологом школи, доступ до медичної

допомоги та інших додаткових послуг, що допомагають учням з боротьби зі стресом, тривогами, депресією та іншими психологічними проблемами.

- Залучення всіх учасників шкільного співтовариства - це ще один важливий аспект в протидії шкільному насильству. Потрібно залучати учнів, вчителів, адміністрацію школи, батьків та інших представників громадськості для спільної роботи над цією проблемою.

- Учні повинні бути залучені до процесу розробки та впровадження заходів з протидії шкільному насильству. Школи можуть створити ради учнів, які будуть співпрацювати з вчителями та адміністрацією школи для розв'язання проблеми насильства. Вони можуть допомагати у розробці правил поведінки в школі, проводити анкетування серед учнів для виявлення проблем, з якими вони зіткнулися, та запропонувати рішення.

- Вчителі та адміністрація школи також мають грати ключову роль в залученні учнів до процесу боротьби з шкільним насильством. Вони повинні бути відкритими до співпраці з учнями та почуватися зручно відкривати діалог на тему шкільного насильства.

- Батьки також можуть бути залучені до цього процесу, наприклад, через зустрічі з батьками, де будуть обговорюватися питання про безпеку в школі, а також через підтримку учнів, які стали жертвами шкільного насильства.

Отже, залучення всіх учасників шкільного співтовариства - це важлива складова успішної боротьби з шкільним насильством.

Взаємодіючи з ізгоєм-антагоністом:

- не намагатися зайняти чийсь сторону, як правило, це сторона класу. Такий підхід призводить до посилення конфліктної ситуації, оскільки педагог стає знаряддям своїх союзників і ставить під удар професійні якості. Якщо педагог стає на захист ізгоя, то в результаті його умінь він може привести даного учня до лідерства в класі. Він, своєю чергою, починає мститися своїм однокласникам, прикриваючись думкою педагога, який має авторитет в учнів.

- не переводьте ізгоя до іншого класу. Звичайно, такий крок знімає гостроту соціального конфлікту, але в нього є дуже суттєві вади: з відходом учня у класі залишається соціальне місце, до якого потрапляє інший однокласник; учень, переходячи до іншого класу, нерідко починає сам провокувати себе негативне ставлення. І клас, що віддає, і приймає, можуть відчувати серйозні труднощі, які створюють ситуацію появи нового ізгоя-антагоніста. Найкраще перевести цього учня тимчасово (на 1-2 місяці) на домашнє навчання, щоб провести соціально-педагогічну профілактику з класом та учнем.

Взаємодіючи з ізгоєм-"білою вороною":

- привчіть клас жити з людиною несхожою на них. Якщо необхідність особливого ставлення до свого однолітка, що має фізичні видимі недоліки, хоч якось сприймається підлітками, то необхідність особливого ставлення до свого однокласника, який має несхожі соціально-культурні цінності (що сповідує іншу релігію та ін.), сприймається далеко не завжди і не відразу .

- Вирішіть проблему вербальними засобами. У разі досить ефективні дискусійні форми соціально-педагогічної діяльності, допомагають учням розібратися в " міфології класу " , знайти у " білій вороні " привабливі боку, побачити її іншими очима, налагодити позитивно пофарбовані відносини.

Взаємодіючи з ізгоєм-клоуном:

- не намагайтеся дати процесам " клоуна " негативно емоційну оцінку, т.к. це лише зміцнює його тип поведінки.

- поставте учня в нестандартну йому ситуацію (за принципом " клин клином вибивають ").

7. Проведення досліджень: Потрібно проводити дослідження, щоб з'ясувати масштаб проблеми шкільного насильства, його причини та виявити ефективні методи протидії. Результати досліджень можуть бути використані для вдосконалення стратегії протидії шкільному насильству.

Дослідження дозволяють зібрати інформацію про масштаб проблеми, виявити її причини та ефективні методи протидії. Результати досліджень можуть бути використані для розробки стратегій, програм та заходів з протидії

шкільному насильству, які будуть забезпечувати безпеку та добробут учнів в школах. Крім того, дослідження можуть відображати думки та досвід учнів, вчителів та батьків, що дозволить розуміти проблему з різних точок зору та враховувати потреби всіх учасників шкільного співтовариства. Прикладом дослідження може бути опитування учнів, вчителів та батьків з метою визначення рівня насильства в школі, його форм та причин. Дослідження можуть включати анкетні опитування, інтерв'ю, фокус-групи та спостереження.

Дослідження можуть також допомогти визначити ефективність наявних заходів протидії насильству та розробити нові стратегії. Наприклад, якщо дослідження показує, що більшість насильницьких випадків стаються під час перерв або на дорозі до школи, то школа може вжити заходів для зменшення кількості учнів, які залишають шкільний майданчик під час перерв.

Дослідження можуть бути корисним інструментом для шкільних адміністраторів, вчителів, батьків та інших зацікавлених сторін в розробці ефективних стратегій протидії шкільному насильству.

Ці заходи можуть сприяти зменшенню випадків шкільного насильства та покращенню безпеки учнів в школах. Проте, необхідно також звернути увагу на соціальні та культурні фактори, що сприяють насильству, і працювати з ними на рівні суспільства.

Гіпотеза проекту дослідження дітей-ізгоїв може звучати таким чином:

"Діти-ізгої, які виростають у середовищі, де вони часто зустрічаються з викликами та виконують завдання, що потребують незалежності та креативності, мають більшу схильність до розвитку інтелектуальних та соціальних навичок, ніж діти, які виростають у звичайному середовищі".

Ця гіпотеза ґрунтується на припущенні, що діти-ізгої, які виростають у середовищі, де вони повинні розв'язувати складні проблеми та приймати незалежні рішення, розвивають більш розвинені навички самостійності, творчості та креативності. Крім того, ці діти можуть бути більш мотивованими до досягнення успіху, оскільки вони повинні докладати додаткових зусиль, щоб утримувати себе від ізоляції та невдач.

Проте, перед початком дослідження потрібно врахувати, що ізгоями можуть стати діти з різних причин, тому їхні ситуації можуть бути дуже різними. Крім того, варто знайти спосіб об'єктивно оцінити креативність та соціальну адаптацію дітей, щоб уникнути спотворень результатів дослідження.

Окреме дослідження дітей-ізгоїв може бути дуже складним завданням, оскільки таких дітей може бути дуже різноманітно і складно їх визначити. Тому варто розглянути більш широке дослідження, яке включатиме не тільки дітей-ізгоїв, а й дітей, які виростають у звичайних умовах, для порівняння результатів.

Основні етапи дослідження:

- Формулювання гіпотези і визначення цілей дослідження.
- Вибір вікової категорії дітей для дослідження.
- Відбір дослідників, які будуть працювати з дітьми та збирати дані.
- Підготовка методології дослідження та інструментів збору даних, включаючи анкети, інтерв'ю, тестування тощо.
- Проведення дослідження. У цьому етапі дослідники проводять спостереження за дітьми, а також збирають дані з різних джерел, включаючи батьків, вчителів та інших людей, які мають знання про дітей.
- Аналіз результатів дослідження. У цьому етапі дослідники аналізують зібрані дані, порівнюють результати дітей-ізгоїв з результатами дітей, які виростають у звичайних умовах.
- Формулювання висновків та рекомендацій на основі отриманих даних.

Дослідження дітей-ізгоїв може використовувати різноманітні методи, включаючи як кількісні, так і якісні дослідження. Ось деякі методи, які можуть бути корисними для дослідження дітей-ізгоїв:

Анкетування: Анкетування є одним з найбільш поширених методів дослідження, який може бути використаний для збору кількісних даних про дітей-ізгоїв. Анкети можуть містити запитання про їхній соціальний статус, стосунки з однолітками, ставлення до навчання тощо.

Інтерв'ю: Інтерв'ю може бути використане для збору якісних даних про дітей-ізоїв. Інтерв'ю можуть допомогти дослідникам отримати більш детальну інформацію про їхнє становище, їхні почуття та думки щодо їхнього становища та інші аспекти їхнього життя.

Спостереження: Спостереження можуть бути використані для дослідження поведінки дітей-ізоїв у школі та інших соціальних ситуаціях. Спостереження можуть допомогти дослідникам отримати більш об'єктивну інформацію про їхню поведінку, взаємодію з однолітками та дорослими.

Фокус-групи: Фокус-групи можуть бути використані для збору якісних даних про дітей-ізоїв. Фокус-групи можуть допомогти дослідникам отримати інформацію про думки та почуття дітей-ізоїв, їхнє ставлення до шкільного життя та соціальних взаємодій.

Аналіз документів: Аналіз документації складеної під час розвитку дитини, у школі, дитячому садку, лікарем, та батьками.

Окрім перерахованих методів дослідження дітей-ізоїв, можуть бути використані інші методи, зокрема:

Експертні оцінки: Експертні оцінки можуть бути використані для оцінки стану дітей-ізоїв. Експертні оцінки можуть бути здійснені спеціалістами з різних галузей, таких як психологи, педагоги, соціальні працівники тощо.

Етнографічні дослідження: Етнографічні дослідження можуть бути використані для дослідження культурного та соціального середовища дітей-ізоїв. Етнографічні дослідження можуть допомогти дослідникам краще зрозуміти культурні та соціальні практики, які формують життя дітей-ізоїв.

Дослідження на основі даних від інтернет-ресурсів: Дослідження можуть бути здійснені на основі даних, зібраних з інтернет-ресурсів, таких як соціальні мережі, форуми тощо. Цей метод може бути корисним для отримання інформації про соціальну взаємодію дітей-ізоїв в онлайн-середовищі.

Експериментальні дослідження: Експериментальні дослідження можуть бути використані для вивчення впливу різних факторів на поведінку та емоційний стан дітей-ізоїв. Наприклад, можуть бути проведені експерименти зі

створенням певних соціальних ситуацій, щоб вивчити реакцію дітей-ізгоїв на них.

Загалом, для дослідження дітей-ізгоїв можуть бути використані різноманітні методи, які допоможуть виявляти, та вирішувати проблему дітей-ізгоїв у суспільстві.

Висновки до другого розділу

У розділі розглядається шкільне насильство як фізичне, психологічне, вербальне, соціальне та інші форми агресії, що можуть призвести до негативних наслідків для учнів та вчителів. Розглядаються типи та види шкільного насильства, а також групи учнів, які можуть бути більш схильні до ставлення з насиллям. Детальніше описується ризик для учнів, які страждають від соціальної ізоляції, мають низьку самооцінку та самоповагу, а також тих, які відчують дискримінацію через свою стать, гендерну ідентичність або статеву орієнтацію. Необхідно підтримувати безпечні та здорові середовища в школах для запобігання шкільного насильства.

ВИСНОВКИ

Діти-ізгої - це діти, які відчують себе відокремленими від оточуючого світу і не мають добрих стосунків з однолітками та дорослими. Вони можуть страждати від соціальної віддаленості, емоційної незахищеності, низької самооцінки та інших проблем, пов'язаних зі станом соціальної ізоляції.

Сучасне суспільство стикається зі значною кількістю дітей-ізгоїв, що може бути наслідком різних факторів, таких як насильство, бідність, розлучення батьків, соціальна відмінність тощо. Ці фактори можуть впливати на психічний стан дитини та здатність до спілкування з оточуючими.

Однією з причин виникнення дітей-ізгоїв може бути сильна соціальна відмінність, коли дитина відчуває себе відокремленою від оточуючих і не може знайти спільну мову з однолітками через різницю в соціальному статусі, етнічній приналежності або інших факторів. Це може призвести до того, що дитина стає ізольованою від соціальної групи і не може налагодити стосунки з іншими дітьми.

Іншою причиною виникнення дітей-ізгоїв може бути насильство. Діти, які стали жертвами насильства, можуть відчувати страх та незахищеність, що призводить до того, що вони уникають контакту з іншими людьми та відчують себе ізольовано.

Розлучення батьків також може стати причиною виникнення дітей-ізгоїв. Дитина може почуватися відокремленою від батьків та змушеною вибирати між ними. Вона може відчувати, що її родина розпалена на шматки і вона не має з ким поділитися своїми почуттями та думками. Це може призвести до того, що дитина стане ізольованою від своєї соціальної групи та матиме проблеми зі спілкуванням.

Однак, не завжди ізоляція є наслідком негативних факторів. Деякі діти можуть відчувати потребу у самотності і знаходити задоволення від індивідуальної діяльності. Це може бути наслідком особистісних рис, таких як інтровертність, творчість та інші.

Для того, щоб допомогти дітям-ізгоям, потрібно розуміти їхні потреби та проблеми. Спеціалісти можуть використовувати різні методи дослідження, такі як інтерв'ю, анкетування, спостереження, щоб з'ясувати причини ізоляції та знайти шляхи вирішення проблеми.

Одним із методів, які можна використовувати, є соціальна реабілітація. Це означає залучення дітей до різноманітних активностей, які сприяють розвитку соціальних вмінь та спілкування. Наприклад, це може бути участь в спортивних змаганнях, танцювальних групах, театральних постановках та інших заходах, де дитина може взаємодіяти з однолітками та розвивати свої соціальні навички.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беспалько О.В. Соціальна інтеграція дітей-інвалідів в умовах загальноосвітнього закладу: теоретико-методологічний аспект. Науково-методичний журнал «Наша освіта», 2018, № 7, с. 67-73.
2. Вознюк Т.С. Проблеми соціальної адаптації дітей-інвалідів в системі загальної середньої освіти. Педагогіка і психологія, 2016, № 4 (42), с. 63-67.
3. Войтенко Т.В. Організація інклюзивного навчання дітей з особливими потребами. Освіта та розвиток обдарованої особистості, 2019, № 1, с. 26-32.
4. Козак Л.В. Психологічна допомога дітям-ізгоїв в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Психологія і особистість, 2018, № 3 (15), с. 126-132.
5. Кравець Н.О. Організація інклюзивного навчання у загальноосвітньому навчальному закладі: теоретико-методологічні аспекти. Освітній простір: теорія і практика, 2017, № 1, с. 65-71.
6. Морозова А.В. Соціальна інтеграція дітей-інвалідів в загальноосвітньому навчальному закладі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2018, № 7, с. 107-111.
7. Огневенко О.О. Педагогічна підтримка дітей-ізгоїв в умовах загальноосвітнього закладу. Вісник Черкаського університету, 2016, № 2 (76), с. 132-137.

РЕЗЮМЕ

Тема: «Психологічний аналіз проблеми дітей-ізгоїв у шкільному середовищі»

Виконала – Власюк С.М.

Керівник – Пліш Г.Й.

У даній курсовій роботі проведений психологічний аналіз проблеми дітей-ізгоїв у шкільному середовищі. Досліджено причини виникнення цієї проблеми, а саме: негативні ставлення оточуючих, відчуття самотності та неприйняття у групі. Розглянуто також можливі наслідки цієї проблеми для психічного та фізичного здоров'я дітей.

Для вирішення проблеми дітей-ізгоїв в школі було запропоновано декілька підходів. Зокрема, варто забезпечити більш ефективну роботу зі студентською групою, сприяти розвитку комунікаційних навичок дітей, встановлювати і підтримувати дружні стосунки між учнями.

У результаті дослідження було зроблено висновок, що вирішення проблеми дітей-ізгоїв у школі є важливим завданням, яке потребує залучення уваги та зусиль педагогічних та психологічних працівників, а також батьків та учнів.

Annotation

Topic: "Psychological analysis of the problem of outcast children in the school environment"

Performed by Vlasiuk S.M.

Verified by - Plish H.Y.

This coursework presents a psychological analysis of the problem of outcast children in the school environment. The causes of this problem were investigated, namely: negative attitudes of others, feelings of loneliness and rejection in the group. The

possible consequences of this problem for the mental and physical health of children were also considered.

Several approaches were proposed to solve the problem of stray children at school. In particular, it is worth ensuring more effective work with the student group, promoting the development of children's communication skills, establishing and maintaining friendly relations between students.

As a result of the study, it was concluded that solving the problem of stray children at school is an important task that requires the attention and efforts of pedagogical and psychological workers, as well as parents and students.